

Boeren na de brand

Tien maanden geleden ging de fraaie boerderij van Pyt en Rika Sipma in Engwierum in vlammen op. Dorp en omgeving krijgen er nu iets beeldbepalends voor terug.

AAN DIRK VAN DER MEULEN

Het leek een mooie dag te worden, 6 maart 2013. Het zonnetje scheen, het voorjaar diende zich aan. Pyt Sipma voelde zich in zijn nopjes. De voegers waren bijna klaar. Nog even en zijn kop-hals-rompboerderij stond er weer tiptop bij. De akkerbouwer uit Engwierum verheugde zich al op een mooi tuinfeest voor de viering van zijn veertigste verjaardag.

Totdat een buurvrouw die ochtend rond koffietijd belde. „Ik wit net wat der te rêden is, mar der komt reek út dyn dak.” Sipma stoof naar buiten en weer naar binnen om snel de brandweer te bellen. Al na een paar minuten wist hij: hier is geen redden meer aan. De stevige bries uit het oosten joeg de vlammen van de hals naar de rietgedekte romp. Ook de achter de boerderij gelegen aardappelloods en de berging gingen in vlammen op. De schade aan de machines was groot en ook het uienzaad en de rode bieten, die buiten in kisten opgeslagen stonden, moesten als verloren worden beschouwd. Alleen de kop van de boerderij bleef behouden, hoewel ook die nog voorzien moet worden van een nieuw dak. Gelukkig konden de paarden van echtgenote Rika uit het lytshús gered worden.

De verwoestende brand is waarschijnlijk veroorzaakt door de nieuwe houtgestookte cv-ketel. Volgens Sipma zijn de installateurs vergeten de vonkenvanger te installeren. „Mar dêr is it lêste wurd noch net oer sein.”

In amper een paar uur was de uit 1895 daterende boerderij in de as gelegd. De boerderij waar pake Philipus in 1933 begon te boeren en heit Lolke in 1970. Sipma nam het bedrijf in 2005 over en in 2008 schakelde hij over op een biologische bedrijfsvoering. Op 60 hectare teelt hij pootaardappelen, uien, pompoenen, wortelen, witte en rode kool en klaverrijk gras voor biologische melkveehouders in de regio.

Na een nacht tobben gaf dochter Tjitske Marij (5) de volgende ochtend indirect het antwoord. „Se sei: de nacht is foarby, no is it wer ljocht. Ik

Het gezin Sipma bij herbouwde boerderij. V.l.n.r. Rika, Philippus Wilte, Tjitske Marij, Pyt en Jildou. FOTO LC/JAN DE VRIES

tocht: se hat gelyk. Wy moatte wer foarút. Aksje.”

Een paar dagen nadat ze een huurwoning in Engwierum hadden betrokken, overlegde Sipma al met de gemeente over de mogelijkheden voor nieuwbouw. Het liefst had hij de boerderij in oude glorie laten herbouwen. Wel in een eigentijds jasje en een tikkeltje groter: hij wilde nu alle opslag en berging onder een dak hebben. Dat bleek financieel niet haalbaar en ook de archeologische waarde van de terp vormde een belemmering. Hoe dan ook mocht het bouwblok niet overschreden worden.

Maar Sipma had zelf ook zo zijn voorwaarden. Hij gruwte van hoge, kille aardappelloods met amper een hellend dak. Hij wilde weer een mooie boerderij met een eigentijdse smoel, passend in het landschap en met minimaal dezelfde opslagcapaciteit (1000 ton) voor gewassen en machines als voorheen. Dit eisenpakket overlegde hij aan twee ondernemers in het dorp: architect Karin Couwenbergh en bouwbedrijf Dijkstra de Graaf.

Het resultaat is een opzienbarend bouwwerk, zo zal menige passant beamen. Het heeft veel weg van een zaagtandmodel waarbij de ene tand

De brand op 6 maart 2013. Door de gunstige wind kon het woongedeelte redelijk intact blijven. FOTO JAN BEETS

Archeologische waarde van de terp vormde een belemmering

groter is dan de andere. De hoogste loods heeft dezelfde hoogte als de oude boerderij. De gevels worden nog omkleed met hout. De twee daken op het zuiden hebben een hellingsgraad van 40 procent. Ideaal voor de plaatsing van zonnepanelen. Als biologisch boer moet je eigenlijk grotendeels zelfvoorzienend zijn, vindt Sipma.

Met de bouw nam de Engwierumer wel een gok. De stalen spanten

stonden al, terwijl de verzekeraar nog geen toezegging had gedaan. Hij verwonderde zich over de stroeve medewerking van het bedrijf waarvan hij de naam niet wil noemen. Sipma deed regelmatig zijn beklag op het hoofdkantoor. Daar vertoevende, concludeerde hij: „Jim hawwe hiel bêst foar jim sels soarge, no moat jimme ek mar ris wat werom dwaan.”

Boerderij en woning zullen van alle gemakken worden voorzien, uitgezonderd eentje: de gasaansluiting. Gas is niet duurzaam, vindt Sipma, en gaswinning leidt tot bodemdaling en aardbevinkjes. Nu al in Groningen, maar, zo vreest hij, op termijn ook in oostelijk Dongeradeel waar de NAM actief is in Ee en Anjum. „En dêr wol ik net oan meiwurkje.”

Zo rond de bouwvak moet het werk worden opgeleverd. Het afgelopen jaar moest de akkerbouwer voor de opslag van zijn gewassen uitwijken naar elders. Gelukkig waren er in de omgeving voldoende opslagloodsen met het biologische Skal-keurmerk. In de nazomer hoopt Sipma de eerste poters weer op eigen erf te kunnen opslaan. „It is dan in drokke tiid, mar as it efkes kin, moatte wy dan mar it útstelde tûnfeest hâlde.”